

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

SOSIONOMIOPISKELIJAN TYÖHARJOITTELU KENIASSA

”Karibu Kenia” -oppaan laatiminen Arap Moi – lastenkotiin työ-
harjoitteluun lähteille sosionomiopiskelijoille

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagoginen lapsi- ja nuorisotyö
Opinnäytetyö
Kevät 2012
Sari Eliala
Teija Posio

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

ELIALA, SARI & POSIO, TEIJA: Sosionomiopiskelijan työharjoittelu Keniassa
”Karibu Kenia” –oppaan laatiminen Arap Moi – lastenkotiin lähteville sosionomiopiskelijoille

Sosiaalipedagogisen lapsi- ja nuorisotyön opinnäytetyö, 38 sivua, 59 liitesivua

Kevät 2012

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön aiheena on työharjoittelun suorittaminen Keniassa sekä kansainvälisen harjoittelukokemuksen mahdollisuudet sosionomiopiskelijan henkilökohtaisen kasvun ja ammattitaidon kehittymisen näkökulmasta. Opinnäytetyön teoreettisia näkökulmia ovat muun muassa kansainvälinen työharjoittelu, työharjoittelun suorittaminen kehitysmaassa, Kenia ja sen yhteiskunnallinen tilanne sekä sosiaalipedagogiikka. Kansainvälistä työharjoittelua tarkasteltaessa on nostettu esiin erityisesti ulkomaan kokemuksen hyödyt ja mahdollisuudet opiskelijalle. Sosiaalipedagogiikka liitetään opinnäytetyöhön hahmottamalla sitä lähinnä sosiaalipedagogiikan erityistehtävän näkökulmasta, jossa työ suuntautuu huono-osaisten auttamiseksi.

Opinnäytetyö on toiminnallinen ja sen tuotoksena laadittiin opas Arap Moi -lastenkotiin Keniaan työharjoitteluun lähteville sosionomiopiskelijoille. Oppaan tarkoituksena on antaa näille opiskelijoille tietoa kohdemaasta, lastenkodista sekä työharjoittelusta ulkomailla. Opaasta painettiin yksi kappale Lahden ammattikorkeakoulun käyttöön. Oppaasta saatu palaute oli positiivista ja kohderyhmä koki oppaan sisällöt hyödyllisiksi.

Avainsanat: kansainvälinen työharjoittelu, kehitysmaat, Kenia, monikulttuurinen osaaminen, sosiaalipedagogiikka.

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

ELIALA, SARI & POSIO, TEIJA: Social services student's practical training in Kenya
Producing "Karibu Kenia" – guide for students who will go to Arap Moi Children's home as interns.

Bachelor's Thesis in social pedagogy for work with children and young people 38 pages, 59 appendices

Spring 2012

ABSTRACT

The topic of this thesis is practical training in Kenya and the possibilities of international working experience to improve professional know-how and personal resources of social services students. The theoretical perspectives of thesis are for example international practical training, doing internship in a developing country, Kenya and the current state of its society and social pedagogy. The theory of international practical training includes the advantages and possibilities that students may get from their work experience in a foreign country. Social pedagogy is connected to the thesis from the viewpoint of helping the disadvantaged people.

The thesis is functional and its purpose was to produce a guide to students of social services who will go to Arap Moi Children's home as interns. The purpose of the guide is to offer information about the target country, the children's home and the practical training in a foreign country.

Key words: international practical training, developing countries, Kenya, multicultural know-how, social pedagogy.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTA	2
2.1	Aiheen valinta ja lähtökohdat	2
2.2	Tarkoitus ja tavoite	3
2.3	Tuotos	3
3	KANSAINVÄLINEN TYÖHARJOITTELU	5
3.1	Hyödyt harjoittelijan näkökulmasta	5
3.2	Opiskelijan kansainvälinen kokemus työnantajan näkökulmasta	8
3.3	Monikulttuurinen osaaminen	10
4	SOSIAALIPEDAGOGINEN VIITEKEHYS OPINNÄYTETYÖSSÄMME	14
5	KENIA KEHITYSMAANA	17
5.1	Kehityksmaan määrittelyä	17
5.2	Kehitysyhteistyö	18
5.3	Kenian yhteiskunnallinen tilanne	19
5.4	Kenian lastensuojelulaki	20
6	NAKURUN LAPSET RY	21
7	ARAP MOI -LASTENKOTI	23
8	OPAS	25
8.1	Oppaan työstäminen	25
8.2	Oppaan ulkoasu	26
8.3	Oppaan sisältö ja teemat	26
8.4	Oppaan arviointi	28
9	POHDINTA	31
	LÄHTEET	33
	LIITTEET	39

1 JOHDANTO

Ulkomailla työharjoitteluun lähtö vaatii opiskelijalta rohkeutta astua oman mukavuusalueensa ulkopuolelle. Uuteen maahan ja vieraaseen kulttuuriin lähteminen voi tuntua ihanan jännittävältä. Se voi tuntua kuitenkin myös pelottavalta ja herättää epäilyksiä omasta selviytymiskyvystään aivan uudenvuodenlaisessa ympäristössä (Aro 1998, 4-5). Varsinkin aivan vieraaseen kulttuuriin lähteminen voi tuntua kuin hypyltä tuntemattomaan.

Ulkomaille työharjoitteluun lähtevän opiskelijan on hyvä tutustua kohdemaan esimerkiksi kirjallisuuden avulla jo etukäteen, sillä se voi helpottaa sopeutumista uuteen ympäristöön (Aro 1998, 5). Opinnäytetyömme ideana oli luoda kokemuksia ja teoretietoa yhdistävä opas, joka voisi ennalta saadun informaation avulla helpottaa vieraaseen kulttuuriin lähtöä ja uuteen ympäristöön sopeutumista. Oppaassa halusimme tuoda näkyviin myös sosiaalialan työn näkökulman ja sen, millaista hyötyä ulkomailla suoritettu harjoittelu voi parhaassa tapauksessa opiskelijalle tarjota.

Opinnäytetyön ja tuotoksena syntyneen oppaan teoriapohjassa tarkastellaan ulkomailla suoritettavaa työharjoittelua kasvattavana ja monin tavoin hyödyllisenä kokemuksena. Ulkomaanjakson voidaan nähdä olevan ainutlaatuinen tilaisuus henkilökohtaiseen kasvuun ja omien voimavarojen löytämiseen. (Pohjola 2009, 14, 53). Lisäksi kokemus voi olla merkittävä muun muassa kulttuuritietoisuuden ja monikulttuurisen osaamisen kehittymisen näkökulmasta. (Arvilommi 2005, 53).

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

2.1 Aiheen valinta ja lähtökohdat

Lähtökohtana oppaan tekemiselle on tuore yhteistyösuhde Lahden ammattikorkeakoulun ja kenialaisen Arap Moi -lastenkodin välillä. Suoritimme itse sosionomitutkintoon sisältyvän työharjoittelun Arap Moi -lastenkodissa, Keniassa Nakurussa keväällä 2011. Harjoittelumme aikana ilmeni, että lastenkoti olisi halukas muodostamaan yhteistyösuhteen yhden suomalaisen korkeakoulun kanssa, jonka kautta he voisivat ottaa opiskelijoita harjoitteluun vuosittain. Lastenkodin henkilökunta koki haastavaksi sen, että aikaisemmin Suomesta tulleet opiskelijat ovat olleet eri kouluista ja harjoittelua koskevat käytänteet kirjavia. Lastenkodin johdon mukaan yhteistyösuhde yhden koulun kanssa toisi toimintaan selkeyttä ja toimintaa voitaisiin kehittää yhdessä. Lastenkodissa oltiin tyytyväisiä meidän harjoittelussa antamaamme panokseen ja koulumme kautta järjestettyyn ohjaukseen. Aloimmekin jo harjoittelun aikana selvittää koulumme kiinnostusta yhteistyösuhteeseen ja yhteistyö Lahden ammattikorkeakoulun ja Arap Moi -lastenkodin välillä on nyt aloitettu. Yhteistyösuhteen puitteissa on tarkoitus lähettää vuosittain sosionomiopiskelijoita työharjoitteluun lastenkotiin.

Arap Moi -lastenkodissa kummityötä tekevä suomalainen järjestö Nakurun Lapset ry ilmaisi myös toiveensa yhteistyökoulun löytymisestä. Järjestö on ennen huolehtinut lastenkotiin lähtevien harjoittelijoiden valinnasta ja perehdyttämisestä. Nyt järjestön toiveena on, että yhteistyökoulu ottaisi päävastuun näistä tehtävistä. Tähän toiveeseen perehdyttämisestä pyrimme vastaamaan opinnäytetyöllämme.

Opinnäytetyömme aihe on ajankohtainen Lahden ammattikorkeakoulun ja Arap Moi -lastenkodin tuoreen yhteistyösuhteen vuoksi. Oppaamme ansiosta harjoitteluun lähtevät opiskelijat saavat orientoitumista helpottavaa tietoa kohdemaasta ja lastenkodista. Oppaan tarkoitus on perehdyttää opiskelijoita tulevaan harjoitteluun

Keniassa. Aiheen valintaan vaikutti oma harjoittelumme Keniassa ja halu auttaa lastenkotia esimerkiksi kehittämään harjoittelukäytänteitä. Hyvin perehtyneet opiskelijat sopeutuvat paremmin lastenkotiin ja yhteistyötahojen välillä voi käynnistyä sujuvammin.

2.2 Tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyömme tarkoituksena on edistää Arap Moi -lastenkodin ja Lahden ammattikorkeakoulun välisen yhteistyön sujuvaa käynnistymistä. Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa monipuolinen teoriaa ja käytännöntietoa yhdistävä opas. Oppaan kautta pyrimme välittämään Nakuruun lähteville opiskelijoille tietoa kohdemaasta ja harjoittelupaikasta, sekä ulkomaanharjoittelun yleisistä hyödyistä opiskelijalle.

2.3 Tuotos

Opinnäytetyömme tuotoksena syntyi informatiivinen opas jatkossa Arap Moi -lastenkotiin lähteville opiskelijoille. Opas sisältää teoriaa sekä omiin kokemuksiimme pohjautuvaa käytännöntietoa Keniasta, Nakurusta ja lastenkodista. Oppaan tarkoituksena on helpottaa opiskelijoiden lähtöä Keniaan ja nopeuttaa uuteen ympäristöön sopeutumisprosessia etukäteen saadun tiedon ja käytännönvinkkien avulla.

Beresfordin ja Salon (2008) mukaan kokemusasiantuntijuus muodostuu yksilön omasta tietämyksestä ja kokemuksesta. Syntyvä tieto ei näin ollen pohjautu akateemisiin opintoihin tai ammatilliseen koulutukseen, vaan kokemukseen joka voi olla välitön, omakohtainen, eletty tai henkilökohtainen. (Ropponen 2011, 37.) ”Karibu Kenia” -opas perustuu ajatukseen kokemusasiantuntijuudesta eli siitä että kokemusten kautta saatava tieto on itsessään arvokasta. Opas sisältääkin paljon

kokemusperäistä tietoa, mutta olemme linkittäneet sitä myös aiheeseen liittyvään teorian tietoon. Tätä kautta oma empiirinen tietomme saa lisäluotettavuutta.

3 KANSAINVÄLINEN TYÖHARJOITTELU

3.1 Hyödyt harjoittelijan näkökulmasta

Monelle harjoittelussa tai vaihdossa ulkomailla olleelle opiskelijalle ulkomaanjakso on ennen kaikkea merkittävä henkilökohtainen oppimiskokemus. Tällaista henkilökohtaista kasvua kuvataan voimaantumiseksi (empowerment). Opiskelija joutuu aivan uuden kulttuurin eteen ja ympäristöön jossa ei välttämättä hallitse kieltä ja sosiaalisia normeja. Aluksi tämä voikin tuntua hyvin haastavalta ja kulttuurisia yhteentörmäyksiä tapahtuu väistämättä. Opiskelija voi kokea tilanteen stressaavaksi ja monet asiat hankaliksi. Yleensä opiskelija oppii kuitenkin selvittämään hankalalta tuntuvia tilanteita ja sopeutuu uuteen kulttuuriin. Tästä seuraa onnistumisen tunne ja voimaantuminen eli kokemus omien toimintamahdollisuuksien kasvusta. Lisäksi ulkomaanjakso antaa uusia kokemuksia, kielitaitoa, vieraan maan tuntemusta sekä erilaisia näkökulmia opintoihin. (Pohjola 2009, 14, 53.)

Nyström (2004, 12) on tutkinut suomalaisten kansainvälistä harjoittelua asiantuntijuuden kehittymisen ja työllistymisen näkökulmasta. Tutkimuksessaan Nyström haastatteli 11 henkilöä, jotka suorittivat kansainvälisen harjoittelun Euroopan Unionin hallinnossa vuosina 1995–2001. Tutkimustuloksista käy ilmi, että tutkittavat pitivät kansainvälistä harjoitteluaan myönteisenä kokemuksena niin henkisen kasvun kuin ammatillisen kehityksenkin kannalta. Myös Koponen (2000, 45) on saanut samankaltaisia tuloksia pro gradu -tutkielmassaan ”Tärkeintä on lähteminen”: ulkomailla työskennelleiden lastentarhanopettajien kokemuksia. Kaikki hänen tutkimukseensa vastanneet kokivat ulkomailla ollessaan kasvaneensa ihmisenä. Lisäksi kasvun ajateltiin tapahtuneen niin henkilökohtaisella kuin ammatillisellakin tasolla.

Nyströmin tutkittavat kokivat harjoittelun muun muassa kasvattaneen itseluottamusta sekä tietoisuutta omista tiedoista ja taidoista. Lisäksi he näkivät harjoittelun parantavan kielitaitoa, herättäneen pohtimaan kulttuurien moninaisuutta sekä laajentaneen jossain määrin oman ammattikentän tuntemusta. Tutkittavat uskoivat

myös, että tulevaisuudessa olisi helpompi lähteä töihin ulkomaille kun heillä oli jo työkokemusta kansainvälisestä työympäristöstä vieraassa maassa. (Nyström 2004, 12–13, 15–18.)

Nyström käyttää tutkimuksessaan käsitettä kansainvälinen kompetenssi kuvaamaan kansainvälistä pätevyyttä, joka pitää sisällään kolme eri osa-aluetta. Nämä ovat oman kulttuurin tiedostaminen, toisten kulttuurien tunteminen ja yksilölliset henkilökohtaiset tekijät. Tämän näkemyksen mukaan oma kulttuurinen tiedostaminen on perusta omien taitojen kehittämiseksi ja kulttuuriselle oppimiselle ja sitä kautta tehokkaalle monikulttuuriselle toiminnalle. Tutkimuksen mukaan ulkomailta suoritettu harjoittelu parantaa kansainvälistä kompetenssia. (Nyström 2004, 14, 22.)

Tutkittavien omaa kulttuurista tiedostamista edesauttoi työskentely muiden kulttuurien läsnä ollessa, koska sen myötä harjoittelijat saivat etäisyyttä omaan kulttuuriinsa ja kykenivät tunnistamaan sille tyypillisiä piirteitä tarkastelemalla sitä uudesta näkökulmasta. Poissaolo omasta kulttuurista sekä muiden kulttuurien mukanaolo auttoivat harjoittelijoiden arvomaailman selkeytymistä. Harjoittelijat näkivät ja oppivat arvostamaan entistä paremmin joitakin suomalaisuuteen liittyviä ominaisuuksia ja elämänarvoja. Toisaalta tämä muiden kulttuurien läsnäolo auttoi myös tuntemaan näitä eri kulttuureita paremmin. Kansallisten kulttuurien erot tulivat selvästi esille, mutta työyhteisöissä opittiin pikku hiljaa ymmärtämään toisten kulttuurien edustajien toimintatapoja. (Nyström 2004, 15–16.) Myös Koposen (2000, 38) tutkimukseen vastanneet lastentarhanopettajat kertoivat, että työskentely ulkomailta auttoi havainnoimaan kulttuurien eri puolia kokemuksen kautta. Erilaiset tavat ja rutiinit saivat tutkittavat pohtimaan kotimaahan liittyviä hyviä ja huonoja puolia.

Kansainvälisen kompetenssin kolmas osa-alue eli henkilökohtaiset tekijät pitää sisällään yksilön kyvyt, asenteet, persoonallisuuden, taidot, arvot sekä kulttuu-

risensitiivisyyden. Pärjääminen uudessa työyhteisössä ja maassa, sekä selviytymisen kokemukset hankalista tilanteista kasvattivat harjoittelijoiden itseluottamusta. Omat tiedot ja taidot kasvoivat niitä testaamalla ja niistä saadun palautteen avulla. Esimerkiksi viestintään liittyvät ongelmat tai epäonnistuneet kommunikointitilanteet voitiin kääntää oppimiskokemuksiksi käsittelemällä ja tarkastelemalla niitä tietoisesti. Tällöin oli mahdollista pohtia ongelmatilanteen syitä ja sitä, miten samankaltaisessa tilanteessa voidaan jatkossa toimia toisin. (Nyström 2004, 13.) Myös lastentarhanopettajat kokivat työskentelyn ulkomailla avartaneen heidän arvomaailmaansa, asenteitaan ja kasvattaneen erityisesti suvaitsevaisuutta. Lisäksi he näkivät oman maailmankatsomuksena ja ammatillisuutensa laajentuneen. Viimeksi mainitulla he tarkoittivat sitä, että huomasivat ulkomailla ollessaan sen, kuinka sama työ voidaan myös tehdä toisella tavalla ja täten oppivat uusia työtapoja. (Koponen 2000, 48, 51–52). Täten myös heidän kohdallaan voidaan todeta, että työskentely ulkomailla vaikutti kansainvälisen kompetenssin kolmanteen osa-alueeseen kuten esimerkiksi taitoihin, arvoihin ja kulttuurisensitiivisyyteen.

Myös Garam on vuonna 2000 tehdyssä tutkimuksessa kartoittanut muun muassa sitä, millaisia työelämävalmiuksia suomalaiset yliopisto-opiskelijat kokivat saaneensa vaihto-opiskelusta ulkomailla. Tutkimuksen perusteella keskeisimmiksi valmiuksiksi nousivat kielitaito, selviytymis- ja ongelmanratkaisutaidot sekä sosiaaliset taidot. Yleisesti merkittävänä koettiin arvaamattomista tilanteista selviytyminen ja sen kautta oman rohkeuden lisääntyminen. (Garam 2000, 3, 87.)

Koposen tutkimukseen osallistuneista suurin osa koki ulkomailla työskentelyn positiivisena kokemuksena. Vaikka kokemus sisälsi monessa tapauksessa paljon vaikeuksia ja hankalia tilanteita, vaikeudet nähtiin merkityksellisinä omalle oppimiselle. Kaikki tutkimukseen osallistuneet olivat sitä mieltä, että harjoitteluun kannattaa lähteä ja se haasteista huolimatta opettavainen kokemus. (Koponen 2000, 50–51.)

Nyströmin (2004, 22) tutkimuksen pohjalta voidaan sanoa kansainvälisen harjoittelun tukevan asiantuntijuuden kehittymistä ja sillä on myös positiivinen vaikutus työllistymiseen. Kansainvälisen työkokemuksen ja osaamisen lisäarvo ammatillisen kehittymisen näkökulmasta on oleellista kansainvälisissä ja monikulttuurisissa tehtävissä työskentelevälle henkilölle merkittävä asiantuntijuuden osa. Useimmiten myös työnantajat arvostavat ulkomailla suoritettua työharjoittelua.

Tarkastelemissamme tutkimuksissa tutkittavat ovat toimineet ulkomailla erilaisissa tehtävissä. Osa heistä on suorittanut ulkomailla työharjoittelua, osa on ollut vaihto-opiskelijana ja osa työtehtävissä. Kaikille heille on kuitenkin yhteistä toimiminen uudessa kulttuurisessa ympäristössä ja vieraassa maassa. Tästä syystä koemme, että näitä tutkimustuloksia voidaan soveltaa tarkasteltaessa myös meidän opinnäytetyömme teemoja eli työharjoittelun suorittamista ulkomailla ja siitä saatuja hyötyjä. Yhtälailta työharjoittelua suorittava opiskelija on vieraassa kulttuurissa ja kohtaa yllättäviä tilanteita ja toimintatapoja. Vaikeista tilanteista selviämisen voi vahvistaa opiskelijan uskoa omaan selviytymiseen ja antaa rohkeutta heittäytyä uusiin haasteisiin. Löydämme paljon samankaltaisia myönteisiä piirteitä omista kokemuksistamme työharjoittelusta Keniassa. Alun kulttuurishokista ja muista hankalista tilanteista selviämisen kautta myös me koemme saaneemme lisää itsevarmuutta ja rohkeutta tarttua uusiin haasteisiin.

3.2 Opiskelijan kansainvälinen kokemus työnantajan näkökulmasta

Garam (2001, 5-6) selvitti tutkimuksessaan opiskelijoiden kansainvälisen liikkuvuuden merkitystä työnantajien näkökulmasta. Tutkimuksessa selvitettiin, mitä hyötyä työnantajat kokivat opiskelijan ulkomaankokemuksesta olevan työn kannalta.

Tutkimuksen tuloksista selviää, että työnantajat uskoivat opiskelijan kansainvälisestä kokemuksesta olevan eniten hyötyä opiskelijan henkilökohtaisen kasvun ja

kansainvälisten valmiuksien lisääntymisen näkökulmasta. Ulkomailla opiskelulla tai kansainvälisellä harjoittelulla uskottiin muun muassa olevan vaikutusta opiskelijan henkiseen kypsymiseen, avaramman näkökulman ja perspektiivin saamiseen ja suhteellisuudentajun kehittymiseen. Lisäksi sen katsottiin voivan kehittää stressinsietokykyä ja sopeutumiskykyä. Ulkomaan jakson nähtiin yleisesti kansainvälistävän opiskelijaa ja opettavan toimimaan kansainvälisessä ympäristössä. (Garam 2001, 35.)

Työnantajat kuitenkin toivat esiin näkemyksen, ettei kansainvälinen kokemus välttämättä anna kovin paljoa uutta osaamista alakohtaisten ammattitaidon näkökulmasta Tästä perspektiivistä tarkasteltuna tärkeintä oli harjoittelun sisältö ja sen mukanaan tuomat selkeät lisäarvot opintojen kannalta. Ihmisenä kasvamisen näkökulmasta kriteerit harjoittelulle olivat erilaiset. Tällöin työnantajat kokivat erityisesti kaukaisten ja eksoottisten ulkomaan kohteiden, niiden kulttuureihin tutustumisen ja ylipäänsä uskalluksen lähteä tärkeäksi osoitukseksi opiskelijan kyvyistä ja taidoista selviytyä uusissa tilanteissa. (Garam 2001, 57–59.)

Yleisesti ottaen harjoittelun koettiin olevan hyödyllinen opiskelijalle monella eri osa-alueella. Tutkimuksen mukaan työnantajat kokivat ulkomaan kokemuksessa tärkeäksi esimerkiksi kielitaidon karttumisen. Työnantajat käyttivät vastauksissaan käsitettä käytännön kielitaito, jolla tarkoitetaan kykyä ja uskallusta käyttää vieraita kieliä. Vastanneiden keskuudessa uskottiin ulkomailla olon antavan lisää varmuutta käyttää vieraita kieliä työelämässä. Tutkimuksen mukaan työnantajat näkivät ulkomaan kokemuksen olevan myös hyvä tapa avartaa näkemyksiään, hankkia erilaisia elämönhallintaitoja ja sosiaalisia valmiuksia. Lisäksi sen katsottiin lisäävän kulttuurista tietoutta ja ymmärrystä. (Garam 2001, 36–37.)

Yli puolet tutkimukseen vastanneista työnantajista pystyi nimeämään työhön liittyviä tilanteita, joissa ulkomailla opittuja asioita voisi käyttää hyväkseen. Nämä tilanteet liittyivät yleensä ulkomaalaisten kanssa kommunikointiin kuten yhtey-

denpitoon ulkomaisiin kollegoihin tai ulkomaalaisten asiakkaiden palveluun. Esimerkiksi monikulttuurisen asiakaskunnan kohtaamisessa käytännön kielitaidosta ja kulttuurisesta ymmärryksestä voi heidän mukaansa olla apua. (Garam 2001, 37–39.) Kulttuurinen ymmärrys voi näkyä jonkun yksittäisen kohdemaan tapojen ja arvojen tuntemisena. Työnantajat kuitenkin korostivat vastauksissaan että yleinen henkinen joustavuus on tärkeämpää kuin pelkän yhden kulttuurin tuntemus. Joustavuus liittyy olennaisesti kulttuurierojen ymmärtämiseen ja kykyyn muokata toimintatapoja tilanteen vaatimalla tavalla. Työnantajien mielestä parhaat edellytykset oppia tämänkaltaisia valmiuksia on toimia itse vieraassa kulttuurissa tai olla vuorovaikutuksessa vieraiden kulttuurien edustajien kanssa. Ulkomailla suoritettujen opintojen tai harjoittelun ovat heidän mielestään hyvä mahdollisuuden tämänkaltaisten valmiuksien kehittämiseen. (Garam 2001, 40.)

Kaikkien näiden tutkimusten valossa myös työharjoittelu Keniassa voidaan nähdä mahdollisuutena ennen kaikkea yksilön omaan henkiseen kasvuun. Kenia on noin puolin hyvin erilainen maa kuin Suomi ja tarjoaa opiskelijalle tilaisuuden tutustua ja toimia aivan uudenaikaisessa kulttuurissa. Tämä voi avartaa opiskelijan maailmankuvaa ja antaa uutta perspektiiviä arvomaailmaan. Opiskelija pääsee tutustumaan kenialaiseen kulttuuriin, minkä myötä kulttuuritietoisuus kasvanee ja myös monikulttuurinen osaaminen voi kehittyä aiempaa paremmaksi.

3.3 Monikulttuurinen osaaminen

Monikulttuurisuus on ajankohtainen teema yhteiskunnassamme tällä hetkellä. Suomessa asuvien ulkomaalaisten määrä on kasvanut viimeisten vuosikymmenten aikana. Vuonna 1990 maahanmuuttajia tuli Suomeen 13 558, kun vuonna 2010 tulijoita oli jo 25 636 (Tilastokeskus 2011.) Vuonna 2009 Suomessa asui 155 700 ulkomaalaista, mikä oli noin kolme prosenttia koko Suomen väestöstä (Väestöliitto 2011). Tämä tarkoittaa väistämättä myös sitä, että sosiaalialan ammattilainen kohtaa työssään yhä todennäköisemmin ulkomaalaistaustaisia ja eri kulttuureista

tulevia asiakkaita. Tällöin monikulttuurinen osaaminen nousee tärkeäksi osaksi ammatillisessa vuorovaikutuksessa.

Ihmiset elävät erilaisissa kulttuurisissa todellisuuksissa. Tietyissä kulttuurissa kasvaminen vaikuttaa siihen, kuinka yksilö havainnoi ja tulkitsee ympäröivää maailmaa. Se vaikuttaa myös yksilön ajatteluun, tunteisiin ja toimintoihin. Ihminen kasvaa usein yhden etnisen kulttuurin piirissä ja pitää sitä normaalina ja luonnollisena tapana elää. Tutustumalla muihin kulttuureihin ihminen kuitenkin huomaa, että oma maailmankatsomus ei olekaan ainut mahdollinen ja on olemassa lukuisia muitakin tapoja hahmottaa maailmaa. (Alitolppa-Niitamo 1994, 109–110.)

Kulttuuritietoisuus liittyy olennaisesti monikulttuuriseen osaamiseen. Kulttuuritietoisuuden perustana on, että työntekijä ymmärtää omat kulttuuriset lähtökohdansa. Hän tiedostaa sen, miten kulttuuriset tekijät vaikuttavat hänen ajatteluun, käyttäytymiseen ja käsityksiinsä niin henkilökohtaisella tasolla kuin ammatillisessa toiminnassa. Hän on tietoinen omista asenteistaan, ihanteistaan, normeistaan ja käsityksistään koskien ihmistä suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteisöihin. Hyvän kulttuuritietoisuuden omaava henkilö tiedostaa, että kaikkien ihmisten käyttäytyminen ja ajattelu eivät perustu samanlaiselle ajatusmaailmalle hänen kanssaan ja osaa arvostaa muiden erilaisia näkökulmia. (Alitolppa-Niitamo 1994, 168.)

Kulttuuritietoisuuden seuraava ulottuvuus on ymmärtää, millaisille kulttuurisille käsityksille toisesta kulttuurista olevan henkilön toiminta ja ajattelumaailma perustuu (Alitolppa-Niitamo 1994, 168). Taavelan (1999) mukaan tällaisia taustalla vaikuttavia asioita ovat muun muassa kulttuuriin pohjautuvat tavat, arvot, avioliitto, käsitykset perheestä, seksuaalisuuteen liittyvät tavat, naisen ja miehen sekä lapsen roolit perheessä, lasten kasvatus ja arkielämä. Nämä kulttuuriset tekijät heijastuvat arkipäivän toimintoihin, joita ovat esimerkiksi päivärytmi, peseytyminen ja pukeutuminen sekä ruuan valmistus. Työntekijän tietämättömyys edellä

mainituista asioista voi aiheuttaa ristiriitoja työskennellessä asiakkaiden parissa. (Koskimies & Mutikainen 2008, 14.) Jos työntekijä kykenee ymmärtämään taustalla vaikuttavan maailmankuvan ja ajattelua ohjaavat kulttuuriset tekijät, asiakkaan kohtaaminen voi helpottua. Tällöin vieraasta kulttuurista olevan henkilön käytöstä ja toimintatapoja voi olla helpompi ymmärtää ja työntekijä siirtyy tasolle, jossa hän pohtii esimerkiksi oikean ja väärän kysymyksiä kulttuurisesta näkökulmasta. (Alitolppa-Niitamo 1994, 168.)

Monikulttuurista työtä tekevän työntekijän tulee myös tiedostaa omat ennakkoluulonsa ja stereotyyppiset ajattelumallinsa eri kulttuureita kohtaan. Kulttuurin huomioiminen ei saa tarkoittaa sitä, että työntekijä arvioi asiakkaan käyttäytymistä kulttuuristen stereotyyppien varassa. Monikulttuurista asiakasta tulisikin arvioida ennen kaikkea yksilöllisten tekijöiden perusteella, eikä automaattisesti selittää kaikkea kulttuurin vaikutuksella. (Alitolppa-Niitamo 1994, 168.) Monikulttuurisuuden parissa työskentelevän olisi hyvä myöntää, että oma tieto vieraista kulttuureista pysyy aina rajallisena ja että asiakkaat ovat itse kulttuurisia toimijoita ja kykenevät näin muovaamaan omaa kulttuurista identiteettiään. Työntekijä voi kuitenkin lisätä tietyn kulttuurin ymmärrystä aidolla yksilön kuuntelulla, jolloin asiakkaan oma ääni pääsee kuuluviin. (Järvinen 2004, 161.)

Kulttuuritietoinen työntekijä arvostaa ja kunnioittaa erilaisuutta. Hän ei tarkastele maailmaa vain oman kulttuurinsa arvoista käsin ja yritä tyrkyttää niitä muille. Hän on avoin näkemään erilaisia kulttuurisia arvoja ja uskomuksia ja kokee kaikki ihmiset yhtä arvokkaina inhimillisinä olentoina kulttuurisista lähtökohdista huolimatta. Hyvään kulttuuritietoisuuteen sisältyy myös tietoa eri kulttuureista ja niiden ominaispiirteistä. Työntekijällä on tietoa ja kiinnostusta oppia lisää eri kulttuureista ja olla rohkeasti vuorovaikutuksessa niiden edustajien kanssa. (Alitolppa-Niitamo 1994, 169.)

Aihetta ovat kartoittaneet myös Diakonia-ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelijat työharjoitteluissaan vuosina 2004–2005. He ovat keränneet haastatteluiden, kyselyiden ja havaintojen pohjalta aineistoa työntekijöiltä sosiaali- ja terveysalan monikulttuurisista toimintaympäristöistä. Kartoituksen mukaan haastatelluista noin viides mainitsi oman monikulttuurisen ammatillisuuden ja tietouden kasvamiseen vaikuttaneen oma työkokemus, harjoittelu tai asuminen ulkomailla. Kokemus ulkomailla olost ja eri kulttuurien kohtaamisesta nähtiin hyödyllisenä oman monikulttuurisen osaamisen kehittymiselle. Vieraassa maassa olo on haastateltavien mukaan tuonut lisää rohkeutta kulttuurien välisiin kohtaamistilanteisiin. Ennen kaikkea ulkomaankokemus on kasvattanut halua hankkia lisätietoja eri kulttuureista ja tutustua niihin paremmin. Lisäksi oma kokemus vieraassa ympäristössä olemisesta on auttanut haastateltavia asettumaan maahanmuuttajien asemaan ja ymmärtämään heidän tilannettaan paremmin. (Arvilommi 2005, 53.) Myös ulkomailla työskennelleet lastentarhanopettajat ovat kertoneet oman kokemuksensa vieraassa maassa helpottaneen erilaisuuden kohtaamista, suvaitsevaisuuden lisääntymistä ja ymmärrystä ihmisyyttä kohtaan. Heidän mukaansa asettautuminen ulkomaalaisten lasten asemaan suomalaisissa päiväkodeissa on nykyään helpompaa ja he myös kertovat ymmärtävänsä nykyään entistä paremmin maahanmuuttajalasten sopeutumisvaikeuksia. (Koponen 2000, 46, 49.)

Omat kokemuksemme Keniassa työskentystä puoltavat edellä mainittuja näkökulmia. Työharjoittelujakso oli merkittävä monikulttuurisen osaamisen kehittymiselle. Kokemus auttoi ymmärtämään käytännössä erilaisten ajattelutapojen olemassa olon ja sen että meidän kulttuurinen todellisuutemme ei ole ainoa. Tietoisuus maailmankatsomusten moninaisuudesta on omalla kohdallamme pohjalta lisännyt suvaitsevaista ajattelua eri kulttuureita kohtaan. Kenialaiseen kulttuuriin tutustumisen myötä onkin syntynyt mielenkiinto nähdä myös kulttuureita ja olla vuorovaikutuksessa eri kulttuureista tulevien henkilöiden kanssa.

4 SOSIAALIPEDAGOGINEN VIITEKEHYS OPINNÄYTETYÖSSÄMME

Opinnäytetyössämme käsittelemme myös Keniassa sijaitsevan lastenkodin toimintaa ja työharjoittelun suorittamista siellä. Tästä syystä tarkastelemme opinnäytetyössämme sosiaalipedagogista ajattelua soveltaen sitä väljästi kehitysmaassa tehtävään sosiaalialan työhön. Haluamme nostaa esiin sosiaalipedagogiikalle tyypillisiä näkökulmia sekä toimintatapoja ja tarkastella niiden yhtäläisyyksiä Arap Moi – lastenkodissa tehtävään työhön. Kiinnitämme tarkastelussa erityistä huomiota sosiaalipedagogiikan erityistehtävään, jossa työ suuntautuu huono-osaisten auttamiseen.

Sosiaalipedagogiikka on käsitteenä jännitteinen ja monialainen. Ei ole olemassa yhtä selkeää tapaa, jolla voitaisiin selittää tarkalleen mitä sosiaalipedagogiikka on. Se on saanut aikojen saatossa ja erilaisissa kulttuureissa hyvin moninaisia tulkintoja. (Hämäläinen 2004, 11.) Nykymääritelmän mukaan sosiaalipedagogiikka voidaan karkeasti jakaa kahden suuremman yläotsikon alle. Näin ajateltuna sosiaalipedagogiikka pitää sisällään yleisen tehtävän ja erityistehtävän. Sosiaalipedagogiikan yleisenä tehtävänä voidaan nähdä sellainen kasvatus, joka auttaa yksilöä kasvamaan osaksi yhteiskuntaa ja yhteisöjä. Erityistehtävällä sen sijaan tarkoitetaan syrjäytyneiden ja onnettomina elävien ihmisten tukemista kasvatuksellisin keinoin siten, että yksilö kykenisi pikku hiljaa itse hallitsemaan omaa elämäänsä. (Kurki & Nivala 2006, 12.)

Laajasti tulkittuna sosiaalipedagogian voidaan nähdä olevan eräänlainen ajattelu-
tapa ja orientaatio, jota ihmisten parissa työskentelevä ammattilainen voi työssään hyödyntää. Tällöin työn lähtökohtia, tarkoituksia ja toimintakeinoja hahmotetaan sosiaalipedagogisesta viitekehyksestä käsin. Huomio kiinnittyy pedagogisiin näkökulmiin tarkasteltaessa sosiaalisten ongelmien piirissä elävien ihmisten arkea. Pedagogiset toimintatavat nousevat oleellisiksi etsittäessä keinoja yksilöiden elä-

mänhallinnan vahvistamiseen ja yhteiskunnallisen integraation parantamiseen. (Hämäläinen & Kurki 1997, 18.)

Sosiaalipedagoginen työ voi olla ennaltaehkäisevää, vaiheittaista pahenemista ehkäisevää tai korjaavaa työtä. Huono-osaisuusnäkökulmasta tarkasteltuna sosiaalipedagogista työtä tehdään muun muassa köyhyiden, avuttomuuden sekä poikkeavuuden, syrjäytymisen ja muun sosiaalisen puutteen lieventämiseksi. Työmuotoja ovat esimerkiksi toiminnalliset pedagogiat ja terapiat, yhteisökasvatus, pedagoginen ryhmätyö sekä yksilö- ja perhekohtainen neuvonta. (Hämäläinen & Kurki 1997, 19–20.) Arap Moi- lastenkoti tarjoaa kodin muun muassa orvoille, hyväksikäytetyille tai köyhyydestä kärsiville lapsille. Laitoshoidon lisäksi lastenkodin lapsille tarjotaan esimerkiksi neuvontaa ja ohjausta sekä mahdollisuus koulunkäyntiin. (Background report 2011.) Suomalainen kansalaisjärjestö Nakurun Lapset ry tekee kummilapsityötä Arap Moi – lastenkotiin. Kummitoiminnalla rahoitetaan pääosin lastenkodin lasten koulutus, ja maksettava kummiraha on määritelty koulutustason ja koulumaksujen perusteella. Kummit voivat myös maksaa starttirahaa ammattikoulun kursseilta valmistuneille, jolla he voivat hankkia työhön tarvitsemiaan välineitä. (Nakurun Lapset ry 2010.) Voidaankin ajatella, että lastenkodissa ja sen hyväksi tehtävä työ lievittää huono-osaisuutta, koska näille lapsille tarjotaan koti ja mahdollisuus koulutukseen. Koulutuksen myötä lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus hankkia itselleen ammatti ja turvata toimeentulonsa tulevaisuudessa.

Sosiaalipedagogisen työn keskeisiä tavoitteita ovat yksilöiden auttaminen itsepuun sekä itsekasvatuksellisten prosessien alkuunpano ja niiden vahvistaminen niin yksilöiden elämässä kuin ryhmissä ja yhteisöissäkin. Sosiaalipedagogisessa työssä on tärkeää kannustaa yksilöitä itsensä kehittämiseen ja itsetoteuttamista haittaavien esteiden ylittämiseen. Ihmisiä tulee siis aktivoida sellaiseen toimintaan, jolla he voivat itse kehittää omia elinolojaan, sekä rohkaista heitä kohtaamaan ja ratkaisemaan arjen ongelmia. (Hämäläinen & Kurki 1997, 18–19.) Tällaisessa arkeen suuntautuneessa sosiaalipedagogisessa työssä pyritään tarkastelemaan yksilön elämäntulkua kokonaisvaltaisesti, jolloin huomio kiinnitetään yksilön sosiaaliseen elämänpiiriin kokonaisuutena ja pyritään tukemaan yksilöiden

subjektiutta ja elämänhallinnan kokemuksia (Hämäläinen 2000). Eräänä Nakurun Lapset ry:n tavoitteena on kummi- ja hanketoiminnan avulla tukea lasten ja nuorten kouluttautumista ja vahvistaa heidän elämänhallinnan taitojansa. Toiminnan tarkoituksena on edesauttaa kummilasten tasa-arvoista lapsuutta ja mahdollisuutta toteuttaa itseään yhteisönsä täysivaltaisena jäsenenä. (Nakurun lapset ry 2010.)

Sosiaalipedagogista orientaatiota voidaan soveltaa kaikkeen sellaiseen ihmistyöhön, jossa työskennellään niiden ihmisten parissa, jotka kamppailevat sosiaalisten ongelmien ja niihin liittyvien elämänkriisien paineessa ja jossa pedagogisin toimin pyritään ehkäisemään näitä ongelmia ja syrjäytymistä. Sosiaalipedagogisen työn puitteet eli sisältö, muodot, kohderyhmät, menetelmät ja asiakassuhteen piirteet vaihtelevat muun muassa sen mukaan, millaisesta yhteiskunnasta on kyse. Tällainen työn muuntuvuus on seurausta sosiaalisten ongelmien ilmenemismuotojen moninaisuudesta. (Hämäläinen & Kurki 1997, 20.)

Sosiaalipedagoginen käytännön työ syntyy toimijoiden sosiaalipedagogisesta ajattelusta. Sosiaalipedagogiikan opintojen tulisi perehdyttää alan opiskelija sosiaalipedagogian teoriaan ja ohjata hänet ymmärtämään sille tyypillistä kysymyksenasettelua ja ajattelutapaa. Sisäistämällä sosiaalipedagogisen näkökulman opiskelija pystyy hyödyntämään sitä työssään. (Hämäläinen 2004, 18.) Tämän näkemyksen pohjalta sosiaalipedagogiaan perehtynyt sosionomiopiskelija voi hyödyntää oppimaansa myös työharjoittelussa Arap Moi - lastenkodissa. Opiskelija voikin siellä ollessaan pyrkiä hahmottamaan ympäröiviä asioita sosiaalipedagogisesta ajattelutavasta käsin ja mahdollisuuksien mukaan hyödyntää muun muassa sosiaalipedagogiikalle tyypillistä toiminnallisuutta lasten parissa työskennellessään.

5 KENIA KEHITYSMAANA

5.1 Kehitysmaan määrittelyä

Kehitysmaatutkimuksen mukaan maailma voidaan jakaa karkeasti kahteen osaan, jotka ovat vauras ”pohjoinen” sekä köyhempi ”etelä”. Osittain syynä tähän kahi-tijakoon on elinolojen ja -mahdollisuuksien epätasainen jakautuminen maapallol-lamme, josta aiheutuu taas monia muita ongelmia. Kehitysmaista käytetään myös nimityksiä kolmas maailma, köyhät maat tai etelä. Kehitysmaihin lukeutuu valta-osa maailman maista ja noin neljä viidesosaa sen väestöstä. (Koponen 2007, 11–13.)

Kehitysmaan tunnuspiirteiksi määritellään usein köyhyys sekä talousrakenteen yksipuolisuus ja matalatuottoisuus. Perinteisen määritelmän mukaan kehitysmaa on myös yhteiskuntarakenteeltaan eriarvoinen maa, jossa vauraus on jakautunut epätasaisesti. Kehitysmaassa yhteisöllisyys on usein yksityisyyttä tärkeämpää ja sille on tyypillistä siirtomaahistoria. Tällaisten määritelmien mukaisia maita on helppo löytää, koska kansainväliset eriarvoisuudet ovat monissa asioissa merkit-täviä. Selkeä rajanveto kehittyneen ja kehitysmaan välillä on kuitenkin vaikeaa, koska kehitysmaitaakin on hyvin erilaisia. Osa niistä on hyvin köyhiä ja toisaalta kehitysmaihin lasketaan myös niin sanotut paraikaa teollistuvat maat, jotka esi-merkiksi tuottavat tavaroita kehittyneisiin maihin vietäviksi ja joissa köyhän väes-tön lisäksi alkaa olla myös jonkin verran varakkaampaa keskiluokkaa. Tästä syys-tä karkea jako vauraaseen ja köyhään maapalloon ei yksiselitteisesti toteudu. (Ko-ponen 2004, 1-2.)

Maiden kehitystä pyritään nykyään arvioimaan monipuolisimmin perustein. YK:n kehitysohjelma UNDP:n kehittämä mittari mittaaakin inhimillisen kehityksen in-deksiä (HDI) ja kuvaa eri maiden kehitystasoa. Indeksillä arvioidaan kolmea eri osa-aluetta, jotka ovat odotettu elinikä, tietotaso sekä elintaso. (Melkas 2002.) Eri maita voidaan vertailla keskenään ja maat onkin jaettu ryhmiin inhimillisen kehi-tyksen indeksin perusteella. UNDP:n jakamat ryhmät ovat hyvin korkea kehitys,

korkea kehitys, keskitason kehitys, sekä matala kehitys. Esimerkiksi Suomi sijoitui vuonna 2010 sijalle 16 kaikkien valtioiden joukossa kuuluen näin ollen hyvin korkean kehityksen maihin. Sen sijaan opinnäytetyössämme tarkasteltavanamme oleva Kenia sijoittuu samassa taulukossa sijalle 128 ja lukeutuu matalan kehityksen valtioiden joukkoon. (YK:n kehitysohjelma UNDP 2010, 27–29.) Kehitysmaaksi voidaan määritellä tietty maa myös sen perusteella, jos se saa ulkomailta kehitysapua. Kenia on yksi Suomen pitkäaikaisimmista kehitysyhteistyömaista ja täten se voidaan luokitella kehitysmaaksi. (Kestävä Tulevaisuus ry Tampere, 2011.)

5.2 Kehitysyhteistyö ja kehitysapu

Kehitysyhteistyöstä käytetään myös nimitystä kehitysapu ja se sillä tarkoitetaan teollisuusmaiden kehitysmaalle antamaa taloudellista ja materiaalista tukea. Kehitysmaihin suunnattua kehitysapua ja – yhteistyötä on tehty 1960 – luvulta lähtien. Kehitysapu voi olla bilateraalista eli kahden valtion välistä, monenvälistä eli multilateraalista, tai kolmannen sektorin järjestöjen organisoimaa. (Wistuba 2011.) Se on pysyvä osa kansainvälistä kanssakäymistä ja sen merkitys varsinkin köyhille maille on näkyvä ja keskeinen. Monissa köyhissä maissa erityisesti valtiontaloudet ovat hyötäneet kehitysyhteistyön kautta saatavasta avusta ja jotkut maat ovat jopa ajautuneet riippuvuuteen siitä. Kehitysyhteistyön avulla maiden on mahdollista saada ei-markkinaehtoista rahoitusta ja resursseja, joita voidaan suunnata avun antajan ja saajan keskenään sopimiin tarkoituksiin. (Koponen & Seppänen 2007, 335.) Suomi tuki Keniaa vuonna 2010 noin yhdeksällä miljoonalla eurolla. Suomen ja Kenian välinen bilateraalin kehitysyhteistyö keskittyy pääasiassa maaseutukehitykseen, luonnonvarasektoriin ja oikeussektoriin. (Ulkoasianministeriö 2011b.) Myös suomalainen Nakurun Lapset ry tekee Keniassa erilaisia kehitysyhteistyöhankkeita, jotka saavat avustusta Suomen ulkoasiainministeriöltä (Nakurun Lapset ry 2011).

Kehitysyhteistyön resurssien muutoksia käynnistävä tai nopeuttava merkitys voi olla merkittävä ja etenkin monissa köyhissä maissa kehitysyhteistyön merkitys voi kantaa myös kauas talouden ulkopuolelle. Kehitysyhteistyöllä on kuitenkin monia puolia. Sillä on olemassa virallinen puoli, joka tarkoittaa julkilausuttuja hyvää tarkoittavia päämääriä. Toisaalta yhteistyön molemmat osapuolet pyrkivät myös omien etujensa saavuttamiseen. Avunantajan puolelta tämä voi tarkoittaa poliittisia ja kaupallisia hyötyjä. Vastaanottajamaat voivat sen sijaan pyrkiä vahvistamaan valtionsa kansainvälistä statusta tai hankkimaan etuja yksityisille toimijoille. (Koponen & Seppänen 2007, 336–338.)

Nykyisen kaltainen kehitysapu on edelleen pohjimmiltaan apusuhde ja sen takia myös epäsymmetrinen valtasuhde (Koponen & Seppänen 2007, 337). Tavoitteena onkin, että yhteistyösuhde olisi entistä tasa-arvoisempi avun antajan ja saajan välillä ja tästä syystä halutaan käyttää avunannon sijaan kehitysyhteistyö – termiä. Kehitysmaalla itsellään tulisi olla päätösvaltaa avun käyttötarkoituksista, koska tällöin yhteistyöllä saavutettavat tulokset ovat parempia ja kestävämpiä. Kehitysyhteistyön lisäksi länsimaiden ja kehitysmaiden välisen kauppapolitiikan pitäisi tukea yhteisiä pyrkimyksiä kehitykseen. (Ulkoasianministeriö 2011a.)

5.3 Kenian yhteiskunnallinen tilanne

Kenia on kehitysmaa, jossa noin puolet väestöstä asuu kansallisen köyhyysrajan alapuolella. Vaikka talouskasvu on ollut nousussa, ongelmia aiheuttavat muun muassa poliittiset levottomuudet ja korruptio, ruoan- sekä energianhintojen nousu ja siitä seurannut ruokakriisi. YK:n tilastojen mukaan noin 40 prosentilla väestöstä on puutetta puhtaasta juomavedestä. (Ulkoasianministeriö 2011a.)

Keniassa hiv on edelleen yksi merkittävimmistä ongelmista. Keniassa on 1,3 miljoonaa hiv-positiivista, mikä tarkoittaa noin 6,3 prosenttia koko maan väestöstä. Luku nostaa myös aids-orpojen määrää, joita Keniassa on noin 1,2 miljoonaa.

(Ulkoasianministeriö 2011a.) Arap Moi – lastenkoti tarjoaa kodin esimerkiksi monille aidsin takia orvoiksi jääneille lapsille ja sen voidaan nähdä täten omalta osaltaan pyrkivän vaikuttamaan tähän ongelmaan.

Orpojen määrän kasvuun vaikuttivat muun muassa Keniassa vuonna 2007 järjestetyt vaalit, jotka aiheuttivat suurta levottomuutta ja väkivaltaisuutta. Vaalien jälkeisen väkivallan seurauksena on arvioitu, että vähintäänkin 1 300 henkilöä tapettiin ja puoli miljoonaa joutui jättämään kotinsa. (Ulkoasianministeriö 2011c.) Levottomuudet jatkuivat vaalien jälkeenkin ja tammikuussa 2008 ne levisivät myös Nakuruun. Tuolloin ihmisiä kuoli kymmenittäin, miesjoukkioit uhkailivat ihmisiä teräseillä ja polttivat autoja. Oman uhkansa muodostivat poliisit, jotka koettivat rauhoittaa väkivaltaisuuksia ampuma-asein. Myös sivulliset saivat osumia heidän luodeistaan. Tilanteen sekavuus toi Arap Moi – lastenkotiinkin väliaikaisesti yli sata ylimääräistä lasta, jotka pakenivat taloja polttavia nuorten miesten ryhmiä. Lapset olivat eksyneet vanhemmistaan ja osan vanhemmat olivat kuolleet. (Antilla-Andersson 2008, Nakurun Lapset ry 2008.)

5.4 Kenian lastensuojelulaki

Kenian lastensuojelulaki The Children Act Cap 586 on hyväksytty vuonna 2001 ja se on astunut voimaan maaliskuussa 2002. Lailla pyritään edistämään lasten hyvinvointia Keniassa. Laki pitää sisällään lapsen oikeudet sekä hallituksen ja vanhempien roolin niiden toteutumisessa. Ensisijainen vastuu lapsen huolehtimisesta on vanhemmilla, mutta mikäli on lapsen edun mukaista, pyritään hänet sijoittamaan kodin ulkopuolelle esimerkiksi lastenkotiin tai sijaisvanhemmille. Laissa määriteltyjä lapsen oikeuksia ovat muun muassa tasa-arvoinen kohtelu, koulutus, fyysinen koskemattomuus sekä yleisesti ottaen oikeus olla lapsi. Muutenkin Kenian lastensuojelulaki pohjautuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. (The Children Act Cap 586 2001, 2-10.) Vaikka lastensuojelun lainsäädännössä on saatu muutoksia aikaan, on niiden käytäntöön vienti vielä ison työn takana. Lastensuojelun toteutuminen kokonaisuudessaan onkin edelleen iso haaste Keniassa. Lastensuojelua mahdollisesti tarvitsevia asiakkaita on paljon, sillä Keniassa on noin 17 miljoonaa alle 18-vuotiasta. (Kultanen 2007.)

6 NAKURUN LAPSET RY

Nakurun Lapset ry on uskonnollisesti sitoutumaton suomalainen kansalaisjärjestö, joka tekee kummilapsityötä Kenian Nakurussa. Kummitoimintaa tehdään yhteistyössä kenialaisen kansalaisjärjestö Child Welfare Society of Kenya:n Nakurun paikallisosaston sekä sen ylläpitämän Arap Moi - lastenkodin kanssa. Toiminnan perustana ovat suomalaiset kummit, joiden maksama kummiavustus lähetetään lyhentämättömänä Keniaan. Lisäksi järjestö on käynnistänyt Nakurussa erilaisia lasten kasvuympäristöjä ja hyvinvointia tukevia hankkeita, jotka saavat hankkeavustusta Suomen ulkoasiainministeriöstä. (Nakurun Lapset ry 2011.)

Nakurun lapset ry:n toiminta sai alkunsa jo vuonna 1986. Yhdistyksen perustajajäsen Anna-Liisa Jarkko vieraili tuolloin Arap Moi-lastenkodissa ja huomasi sen tarvitsevan apua. Huoli lastenkodin lapsista syntyi myös joukolle muita Nakurussa tuolloin olleille suomalaisille ja he päättivät yhdessä toimia asian hyväksi. Mukaan auttamaan saatiin myös joitakin muita suomalaisia ja toiminta oli aluksi pienen ydinjoukon varassa toimivaa varainkeruuta. Toiminta virallistettiin vuonna 1997 ja Nakurun lapset ry perustettiin. Sen jälkeen jäsenmäärä on ollut jatkuvassa kasvussa. (Nakurun Lapset ry 2011.)

Kummiavustusten avulla tuetaan kummilasten ihmisarvoista elämää. Järjestö etsii kummeja sellaisille lapsille, joilla ei ole heistä huolehtimaan pystyviä vanhempia tai sukulaisia. Kummina voi toimia yksityishenkilö tai perhe, yhteisö tai yritys. Kummitoiminnan tavoitteena on turvata kummilasten oikeudenmukainen ja tasa-arvoinen lapsuus sekä mahdollisuus toteuttaa itseään yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä. (Nakurun Lapset ry 2011.) Jokaisella kummilapsella tulee olla mahdollisuus sekä peruskoulutukseen että ammatilliseen koulutukseen. Vuoden 2010 loppupuolella järjestöllä oli 371 kummilasta. Lastenkodin kirjoilla oli noin 170 lasta, joista pääosa on kummilapsia. Loput kummilapsista asuivat perheissä. Vuonna

2010 lastenkodin asiakaspaikat olivat täynnä, mikä rajoitti tuolloin mahdollisuutta ottaa orpoja vastaan. (Nakurun Lapset ry 2010.)

Kummitoiminnan lisäksi Nakurun Lapset ry:llä on ollut käynnissä erilaisia hankkeita Nakurussa. Hankkeisiin saadaan avustusta ulkoministeriöltä. Hankkeita on ollut muun muassa liittyen AIDS –orpojen ja katulasten auttamiseksi, sekä kummilasten ammatillisen kouluksen tukemiseen liittyen. Järjestön mukaan hanketoiminnan tarkoituksena on lisätä omavaraisuutta ja jatkuvuutta Arap Moi -lastenkodin ja sen taustayhteisöjen välillä. Toiminnalla edistetään tasapuolisia koulutusmahdollisuuksia ja vahvistetaan elämänhallinnan taitoja sosiaalisesta taustasta ja sukupuolesta riippumatta. (Nakurun Lapset ry 2010.)

7 ARAP MOI -LASTENKOTI

Arap Moi -lastenkoti sijaitsee Nakurussa, Rift Valleyn maakunnassa Keniassa. Lastenkoti toimii kansalaisjärjestö Child Welfare Society of Kenya:n (CWSK) alaisena Nakurun toimipisteessä. Yhdistyksen jäsenyys on mahdollista kaikille, jotka pystyvät maksamaan vuosittaisen jäsenmaksun. Yhdistyksellä on 2700 kannattajajäsentä ympäri maailmaa. Järjestön yhtenä tavoitteena on löytää ja tarjota erityistä huolenpitoa ja suojelua tarvitseville lapsille vaihtoehtoisia koteja. Tällaisia vaihtoehtoisia koteja lapsille pyritään löytämään joko adoption kautta, sijaisperheistä tai tarjoamalla heille laitoshoidtoa lastenkodista. Arap Moi -lastenkoti on yksi kahdeksasta CWSK:n ylläpitämästä lastenkodista Keniassa. (Child Welfare Society of Kenya.)

Arap Moi -lastenkodin asiakkaat ovat 0 - 17 vuotiaita tyttöjä ja poikia. Asiakkaat ovat joko erityistä huolenpitoa ja suojelua tarvitsevia lapsia, tai HIV -positiivisia lapsia. Asiakkuuden kriteereitä ovat yksi tai useampi seuraavista;

- Lapsi on orpo, hylätty tai heitteille jätetty.
- Lapsi asuu perheessä, joka elää köyhyysrajan alapuolella
- Lapsi on joutunut seksuaalisen tai fyysisen hyväksikäytön uhriksi
- Lapsi on joutunut osaksi lapsityövoiman käyttöä
- Lapsi on annettu lastenkodin huomaan (Offered children)

Asiakaslapset tulevat lastenkotiin oikeuden määräyksellä, lastensuojelutoimiston, poliisin, sairaalan tai alueellisen sosiaalityöntekijän toimesta. (Background Report 2011). CWSK – yhdistys pyrkii ensisijaisesti löytämään lapselle esimerkiksi adoptio- tai sijaisperheen, jossa asua. Arap Moi – lastenkodin kaltainen laitoshoidto on järjestön viimeinen vaihtoehto lapsen asumisen järjestämiseksi. (Child Welfare Society of Kenya.)

Lapsia lastenkodissa asuu yli sata ja henkilökunta koostuu yli 20 koulutetusta työntekijästä. Virallisesti lastenkoti on suunniteltu majoittamaan 106 lasta (Background Report 2011). Itse tekemiemme havaintojen perusteella keväällä 2011 huomasimme, että lastenkodin lapsimäärä on jatkuvassa muutoksessa. Uusia lapsia tulee lastenkodille viikoittain ja osa lapsista palaa takaisin omaan kotiinsa tai muiden sukulaistensa luokse. Isommat lapset asuvat sisäoppilaitoksissa, joissa he myös opiskelevat. Lastenkotiin he tulevat ainoastaan loma-aikoina.

Lastenkoti jakautuu viiteen eri osastoon, jotka ovat vauvala sekä taaperot, esikoulu, toimisto, klinikka ja keittiö. Lastenkodin palveluita ovat muun muassa laitoshoido, perusterveydenhuolto, koulunkäyntimahdollisuus esikoulussa, ohjaus ja neuvonanto adoptio- ja sijaishuoltoa koskevissa asioissa. (Background Report 2011).

8 OPAS

8.1 Oppaan työstäminen

Aloitimme oppaan kirjoittamisen marraskuun loppupuolella. Sitä ennen olimme jo tehneet paljon alustavaa työtä, kuten teorian tiedon etsimistä ja siihen tutustumista. Raporttiin tulevien teoriaosuuksien etsiminen osoittautuikin melko haastavaksi ja aikaa vieväksi työksi. Opinnäytetyöaiheemme on hyvin tarkasti rajattu ja sopivan kirjallisuuden löytyminen oli työlästä. Tästä syystä päätimme, että kirjoitamme raportin teoriaosuudet ennen kuin alamme työstämään itse opasta. Tämä osoittautuikin toimivaksi ratkaisuksi, koska näin ollen pystyimme hyödyntämään oppaassamme kirjoittamiimme valmiita teoreettisia näkökulmia.

Oppaan kirjoitusprosessi kesti marraskuun loppupuolelta tammikuun loppuun. Oppaan työstäminen tuntuikin kaikkein mielenkiintoisimmalta osuudelta koko opinnäytetyöprosessissa. Sitä tehdessä pääsimme tuomaan esiin omia näkemyksiämme ulkomailla suoritettavaan harjoitteluun liittyen, sekä pohtimaan näitä asioita tulevien sosionomien näkökulmasta.

Oppaasta painetaan koulumme käyttöön yksi paperiversio. Tämän lisäksi opas on kaikkien saatavilla myös virtuaalisesti. Toivomme, että Arap Moi – lastenkodissa työharjoittelussa olleet opiskelijat voisivat harjoittelunsa päätyttyä lisätä kommentteja oppaan paperiversion loppuun niille varatuille sivuille. Myös virtuaaliversiota on mahdollista muokata ja päivittää lastenkodissa tapahtuvien muutosten mukaan.

8.2 Oppaan ulkoasu

Toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksena syntyy jonkinlainen konkreettinen tuote, joka voi olla esimerkiksi tapahtuma, kirja, ohjeistus tai jokin muu vastaava. Opinnäytetyöntekijöiden tulee itse pohtia, minkälainen tuotos sopisi parhaiten juuri heidän kohderyhmälleen. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51.) Oman opinnäytetyömme tuotoksena syntyi opas Arap Moi -lastenkotiin työharjoitteluun lähteville sosionomiopiskelijoille. Valitsimme tuotokseksi oppaan, koska se on hyödynnettävissä vuosittain lastenkodin ja koulumme yhteistyön tukena. Oppaan ulkoasuksi valitsimme selkeän ja värikkään mallipohjan. Tietoisesti valittujen visuaalisten elementtien avulla halusimme jo hieman orientoida kohderyhmää uuteen ja erilaiseen kulttuuriin. Esimerkiksi valokuvat ja vapaaehtoistyöntekijöiden sitaatit tuovat oppaaseen elävyyttä ja herättävät lukijassaan mielikuvia tulevasta.

8.3 Oppaan sisältö ja teemat

Opiskeluiden kautta ulkomaille lähettäessä kielen osaaminen sekä paikalliseen kulttuuriin ja sen tapoihin tutustuminen edesauttavat sopeutumista uuteen ympäristöön ja voivat lieventää mahdollisen kulttuurisokin voimakkuutta (Aalto-yliopisto 2011.) Kohdemaahan on hyvä tutustua esimerkiksi kirjallisuuden avulla, sillä realistiset ennako-odotukset voivat helpottaa uuteen ympäristöön kotiutumista (Aro 1998, 5). Opinnäytetyömme tuotoksena syntyneen oppaan kautta tarjoamme tietoa esimerkiksi kenialaisesta kulttuurista ja paikallisista tavoista. Oppaan avulla opiskelijalla on mahdollisuus jo ennen lähtöä perehtyä alustavasti vieraaseen kulttuuriin. ”Karibu Kenia” – oppaassa kerrotaan Arap Moi – lastenkodista ja työharjoittelun suorittamisesta siellä. Niiden tietojen avulla opiskelijan on mahdollista perehtyä pääpiirteissään tulevaan harjoittelupaikkaansa.

Oppaan teemat valitsimme tarkkaan sen mukaan, minkä itse koemme helpottavan Keniaan lähtöä ja sinne sopeutumista. Oppaan alussa on käsitelty Keniaa yleisluontoisesti, sen kulttuurin piirteitä sekä yhteiskunnallista tilannetta. Tämän kal-

taisen tiedon avulla opiskelija voi jo etukäteen henkisesti valmistautua siihen, mitä uusi kulttuuri saattaa tuoda tullessaan (Aro 1998, 5).

Nakurun Lapset ry on Arap Moi – lastenkodin merkittävä yhteistyötaho ja tästä syystä halusimme nostaa yhdistyksen ja sen toiminnan osaksi oppaamme sisältöä. Yhdistyksen toiminnasta voi löytää sosiaalipedagogisen ajattelutavan mukaisia piirteitä ja tämän vuoksi näemme sen olevan sosionomiopiskelijalle olennaista tietoa. Käsitelimme muutenkin sosiaalipedagogiikkaa oppaassamme, koska koemme että Arap Moi – lastenkodissa tehtävää työtä voidaan yleisesti ottaen tarkastella tästä viitekehyksestä käsin.

Oppaamme sisältää tietoa myös Arap Moi – lastenkodista ja työharjoittelun suorittamisesta siellä. Opas tutustuttaa lastenkodille lähteviä opiskelijoita lastenkodin toimintaan ja siellä vallitseviin työharjoittelun yleisiin käytänteisiin. Näin ollen opiskelija voi aloittaa uuteen ympäristöön valmistautumisen henkisesti jo Suomesta käsin.

Opiskelijan täytyy valmistautua tulevaa ulkomaan jaksoa varten huolehtimalla myös käytännön järjestelyistä. Oppaassa olemme koonneet tietoa käytännön asioista, kuten esimerkiksi lähtöön valmistautumisesta Suomessa, asumismahdollisuuksista Keniassa, sekä muista siellä oloon liittyvistä seikoista. Lähtöpäivän lähestyminen voi herättää opiskelijoissa epävarmuuden tunteita ja pelkoa omista selviytymiskyvyistään (Aro 1998, 4-5). Oppaamme ”käytännön vinkit” –osuus helpottanee opiskelijoita käytännön järjestelyissä ja tätä kautta madaltaa yleistä stressitasoa.

Oppaassamme huomioimme myös sen, että kohderyhmänä ovat koulumme sosionomiopiskelijat. Täten toimimme tuotokseen myös sosiaalialan näkökulmaa ja harjoittelun merkitystä ammatilliselle kasvulle. Nostimme oppaassa esiin esimerkiksi

harjoittelun mahdollisia hyötyjä opiskelijalle muun muassa monikulttuurisen osaamisen näkökulmasta. Oppaassa teimme näkyväksi sen, millaista konkreettista hyötyä harjoittelun suorittamisesta ulkomailla voi opiskelijalle olla ja miten ulkomaankokemus voi olla hyödynnettävissä myöhemmin työelämässä. Sosiaalialan näkökulmaa tuotiin esiin muun muassa tarkastelemalla kenialaista yhteiskuntaa ja sen vaikutusta lasten elämään Keniassa.

Beresfordin ja Salon (2008) mukaan kokemusasiantuntijuus muodostuu yksilön omasta tietämyksestä ja tällaisen asiantuntijuuden nähdään olevan seurausta välittömästä kokemuksesta. Syntyvä tieto ei siis pohjautu akateemisiin opintoihin tai ammatilliseen koulutukseen, vaan kokemukseen joka voi olla välitön, omakohtainen, eletty tai henkilökohtainen. Tämän ajattelun mukaisesti kokemukset ovat sellaisenaan arvokkaita. Uusien kokemusten kautta voi myös syntyä uudenlaista tietoa ja yksilö voi oman kokemuksensa kautta voi oppia uutta. Sosiaali- ja terveydenhuollossa onkin viime aikoina haluttu nostaa kokemusasiantuntijuutta ammatillisen asiantuntijuuden rinnalle. (Ropponen 2011, 37.) Karibu Kenia – oppaan teksti pohjautuu pääasiallisesti omaan keväällä 2011 suorittamaamme työharjoitteluun Keniassa. Teksti perustuukin suurelta osin omiin subjektiivisiin kokemuksiimme, näkemyksiimme ja tulkintoihin asioista, eivätkä ne ole ainoa tapa hahmottaa käsiteltyjä ilmiöitä ja asioita. Tällainen kokemuseräinen tieto voi olla hyödyllistä myös Keniaan jatkossa lähteville opiskelijoille.

8.4 Oppaan arviointi

Toiminnallisen opinnäytetyön arviointia tehdessä olisi hyvä huomioida myös kohderyhmä ja pyytää heiltä esimerkiksi kirjallista palautetta. Tällöin arviointi ei jää vain opinnäytetyöntekijöiden subjektiiviseksi näkemykseksi. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 157.) Pyysimme palautetta oppaasta kolmelta Arap Moi –lastenkotiin keväällä 2012 lähtevältä sosionomiopiskelijalta. Lisäksi opasta arvioi opinnäytetyömme hankkeistaja ja koulumme kv-koordinaattori Johanna Tarvainen. Oppaan luki ja tarkisti myös Nakurun Lapset ry:n työntekijä Hanna Rinkineva. Saatu pa-

laute oli pääasiallisesti positiivista. Erityisesti keväällä harjoitteluun lähtevien opiskelijoiden arvioinnin mukaan opas on erittäin hyödyllinen. He kertoivat palautteessaan saaneensa oppaasta paljon uutta tietoa, jonka kokivat helpottavan lähtöä. Eräs opiskelijoista kuvaa oppaan hyödyllisyyttä seuraavasti: ”Mitä enemmän saa tietoa, sitä helpommalta tuntuu lähteä. Ei ole sellainen "sokko" olo, vaan tuntuu, että paikan päälle päästyä on edes pieni aavistus jostain, eivätkä kaikki asiat tule täysin uutena ja tuntemattomana.” Palautekyselyssämme tiedustelimme myös sitä, millaista tietoa opiskelijat olisivat oppaassa kaivanneet olevan enemmän. Ainoina puutteina nousi esiin oppaan lyhyt Suomi – Swahili -sanasto, jonka olisi toivottu olevan kattavampi. Lisäksi opiskelijat olisivat kaivanneet jonkinlaista linkkilistaa esimerkiksi Keniaan liittyvistä blogeista, sekä matkailu- ja uutisivustoista. Näiden kommenttien pohjalta lisäsimme muutamia internetsivujen osoitteita valmiiksi oppaaseen.

Myös hankkeistajan palautteen mukaan oppaan rakenne on hyvä ja teoretieto on sijoitettu selkeästi tekstiin. Hän uskoo oppaasta olevan hyötyä Nakuruun harjoitteluun lähteville opiskelijoille. Parannusehdotuksena hän mainitsi, että oppaassa voisi mainita yleisesti sekä oman että muiden korkeakoulujen kansainvälisestä toiminnasta. Tämä kehittämissuositus jäi valitettavasti aikaresurssien vähäisyyden takia tekemättä. Lisäksi teimme Rinkinevan kommenttien pohjalta pieniä muutoksia oppaan sisältöihin.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa monipuolinen teoriaa ja käytännöntietoa yhdistävä opas, joka välittää Nakuruun lähteville opiskelijoille tietoa kohdemaasta ja harjoittelupaikasta sekä ulkomaanharjoittelun yleisistä hyödyistä opiskelijalle. Saadun palautteen sekä oman arviointimme perusteella opas on onnistunut ja saavutimme tämän oppaalle asetetun tavoitteen hyvin. Oppaassa vuorottelevat teoria ja käytännöntieto sujuvasti. Onnistuimme kirjoittamaan oman kokemusperäisen tietomme oppaaseen ymmärrettävällä tavalla. Lisäksi löysimme aiheeseen liittyvää teoretietoa melko monipuolisesti. Koemme, että onnistuimme kokoamaan yksiin kansiin paljon tietoa useista eri lähteistä.

Opinnäytetyötä arvioitaessa tulisi pohtia kaikkien käytettyjen materiaalien luotettavuutta (Vilkkä & Airaksinen 2003, 72). Esimerkiksi yliopistojen opinnäytetöitä voidaan pitää tieteellisenä tekstinä ja tätä kautta objektiivisena tiedonlähteenä (Mäkinen 2005, 7, 10). Oppaassamme materiaalina käytimme omia kokemuksiamme työharjoittelusta Keniassa, teorian tietoa sekä tutkimuksia. Käyttämämme tutkimukset olivat esimerkiksi yliopistojen pro gradu – tutkielmia ja täten niitä voidaan pitää luotettavina. Teorian tietoa onkin suurelta osin tieteellisistä julkaisuista, mutta joissakin kohdissa jouduimme turvautumaan hieman vähemmän luotaviin lähteisiin kuten matkaoppaisiin. Tämä johtui siitä, että aiheemme oli niin tarkasti rajattu liittymään Keniaan ja siitä oli todella vaikea löytää riittävästi tietoa. Muutamia käyttämistämme lähteistä olivat yli 10 vuotta vanhoja, mutta niissä esitetyt asiat voidaan nähdä edelleen paikkansapitävinä ja myös uudemmissa lähteissä viitataan näihin alkuperäisiin teoksiin.

Opinnäytetyömme raportti perustuu teorian tietoon, mutta tuotoksena syntyneen oppaan pääosassa on kokemusperäinen tieto. Kokemusasiantuntijuuden valossa näemme omat kokemuksemme oppaan tärkeimpänä elementtinä. Tämä tieto on sellaista, jota opiskelijan on vaikea muualta saada ja joka liittyy juuri kyseiseen harjoittelupaikkaan. Lisäksi liitimme oppaaseen lyhyitä lainauksia aikaisemmin Keniassa työskennelleiltä vapaaehtoistyöntekijöiltä. Oppaassa käytetyt lainaukset ja valokuvat tuovat oman näkemyksemme mukaan oppaaseen lisää informaatioarvoa ja luovat kohderyhmälle mielikuvia harjoittelupaikasta jo ennen lähtöä.

9 POHDINTA

Kokonaisuudessaan opinnäytetyön tekeminen oli aikaa vievä ja ajoittain myös haastava prosessi. Teoreettisen viitekehyksen hahmottuminen ja siihen liittyvän kirjallisuuden etsiminen oli opinnäytetyön ehkä aikaa vievin osuus. Sopivaa teoriatietoa ei aluksi juurikaan meinannut löytyä ja jouduimme tämän takia pohtimaan paljon aiheen rajausta. Tietoa jouduttiinkin etsimään ikään kuin kiertoteitä pitkin ja alkuperäinen ajatus teoriapohjan sisällöistä muuttui jonkin verran tiedonhaun aikana.

Opinnäytetyön aihepiiriä ja ilmiötä on mahdollista tarkastella useasta näkökulmasta. Mikäli aiheita on tutkittu paljon, löytyy siihen liittyvää lähdeaineistoa ja tutkimustuloksiakin runsaasti. Tällöin opiskelijan tulee kyetä arviomaan lähteiden luotettavuutta kriittisesti. (Vilka & Airaksinen 2003, 72.) Emme löytäneet aikaisempia tutkimuksia tai lähteitä liittyen sosiaalialan työharjoittelun suorittamiseen Keniassa. Tästä syystä jouduimme kokoamaan monista yksittäisistäkin lähteistä tätä opinnäytetyötä palvelevan kokonaisuuden. Saadaksemme mahdollisimman kattavan lopputuloksen, käytimme apunamme myös esimerkiksi Keniaa koskevaa uutisointia ja Nakurusta itse saamiamme esitteitä. Kaikissa esitteissä ei välttämättä ole merkittynä esimerkiksi julkaisutietoja, mutta ne olivat meille ainut saatavilla oleva lähde ja antoivat tietyistä aihealueista parasta mahdollista informaatiota.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on edistää Arap Moi – lastenkodin ja Lahden ammattikorkeakoulun välisen yhteistyön sujuvaa käynnistymistä. Arap Moi – lastenkoti on koulumme uusi yhteistyökumppani ja eikä koulun puolesta vielä pystytä tarjoamaan perehdyttämistä harjoittelun suorittamiseen siellä. Opinnäytetyötämme on hyötyä yhteistyösuhteelle, sillä tuotoksena syntyvän oppaan avulla opiskelijat voivat valmistautua tulevaa harjoittelua varten jo Suomesta käsin. Lisäksi lastenkoti hyötyy siitä, että sinne tulevilla harjoittelijoilla on jo peruskäsitys harjoittelun luonteesta ja ympäröivästä kulttuurista. Tätä kautta harjoittelu voi

käynnistyä hieman sujuvammin sekä opiskelijoiden, että harjoittelupaikan näkökulmasta. Opinnäytetyömme jatkotutkimusaiheena nousi esiin oppaan kautta saadun tiedon merkitys Arap Moi – lastenkodissa työharjoittelussa olleiden opiskelijoiden sopeutumisprosessin kannalta. Tätä aihetta voisi tutkia esimerkiksi laadullisten teemahaastatteluiden avulla.

Opinnäytetyöprosessi oli kokonaisuudessaan onnistunut. Pysyimme hyvin aikataulussa ja tuotoksesta tuli sekä kohderyhmää että meitä itseämme tyydyttävä kokonaisuus. Prosessin kulkua edesauttoi oma kiinnostuksemme aihetta kohtaan ja sen myötä syntynyt motivaatio työskennellä välillä hyvinkin tiiviillä aikataululla. Opinnäytetyöprosessiin saimme apua ja tukea monilta eri tahoilta kuten Nakurun Lapset ry:ltä, yksittäisiltä Keniassa työskennelleiltä vapaaehtoisilta sekä koulumme kautta useilta eri henkilöiltä. Näiden tahojen apu vei prosessia sujuvasti eteenpäin.

LÄHTEET

Aalto-yliopisto 2011. Into. Kandidaatti- ja maisteriopiskelijalle. Perustieteiden korkeakoulussa. Etusivu. Kansainvälistyminen ja opiskelu ulkomailla. Vaihtoopiskelu. Vaihdon aikana. [viitattu 24.01.2012.] Saatavissa: <https://into.aalto.fi/display/fimastersci/Vaihdon+aikana>

Alitolppa-Niitamo, A. 1994. Kun kulttuurit kohtaavat. Suomen mielenterveysseura ry. Sairaanhoidajien koulutussäätiö. Toinen painos. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset.

Antila-Andersson, H. 2008. Nakurun lastenkodin seinät pullistelevat. Hämeen sanomat 31.01.2008. [viitattu: 21.11.2011]. Saatavissa: <http://www.nakurunlapset.fi/documents/HameenSanomat310108.pdf>

Aro, M. 1998. Opiskelijana vieraassa kulttuurissa. Opetushallitus. Helsinki: Hakapaino Oy.

Arvilommi, N. 2005. Monikulttuurisuus sosiaali- ja terveysalan ammatillisena haasteena. Hyvinvoinnin rakentajat – hanke. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja. Helsinki. Multiprint Oy.

Background Report 2011. Child Welfare Society of Kenya – Nakuru Branch. Arap Moi Children's home. Policy Statement. Nakuru, Kenya.

The Children Act Cap 586 Laws of Kenya 2001. Esite. Kenya. Nairobi.

Child Welfare Society of Kenya. Giving Children a Family. Esite. Arap Moi -lastenkoti. Nakuru, Kenya.

Garam, I. 2000. Kansainvälisyyttä käytännössä. Suomalaisten vaihtoopiskelijoiden kokemuksia ulkomailla opiskelusta. Helsinki: Monila. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs.

Garam, I. 2005. Opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus ja työelämä - Työnantajien näkemyksiä ulkomailla opiskelun ja harjoittelun merkityksestä. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO. OCCASIONAL PAPER 1/2005.

Hämäläinen, J. 2000. Sosiaalipedagoginen strategia koulutuksesta ja työstä syrjäytyneiden ja syrjäytymisuhan alla elävien nuorten auttamiseksi. Snellman-instituutin arkistojulkaisu 1/2000. 2. uudistettu painos. Kuopio: Kuopion kaupungin painatuskeskus 2000.

Hämäläinen, J. 2004. Johdatus Sosiaalipedagogiikkaan. Kuopion yliopisto. Kuopio: Kopijyvä.

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. 1. painos. Porvoo: WSOY – kirjapainoyksikkö.

Järvinen, R. 2004. Ammatillisen maahanmuuttotyön kulttuuri. Painettu väitöskirja. Tampereen yliopistopaino Oy.

Kestävä Tulevaisuus ry Tampere, 2011. Kehitysmaamatematiikka: tietoa kehitysmaista. [viitattu: 24.11.2011]. Saatavissa: http://www.ketury.org/?page_id=392

Koponen, J. 2004. Kehitysmaa, kehitys ja globalisaatio. Suomen lääkäriliitto. Kehitysyhteistyöopas. Kehitysmaat ja terveyst. [viitattu: 18.11.2011]. Saatavissa: http://www.laakariliitto.fi/kehyopas/kehitysmaat_ja_terveys.html

Koponen, J. 2007. Kehitysmaatutkimus – tieto ja toiminta. Teoksesta: Koponen, J., Lanki, J. & Kervinen, A. 2007. Kehitysmaatutkimus. Johdatus perusteisiin. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Koponen, J. & Seppänen, M. 2007. Kehitysyhteistyön monet kasvot.. Teoksessa: Koponen, J., Lanki, J. & Kervinen, A. (toim.). Kehitysmaatutkimus. Johdatus perusteisiin. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Koponen, S. 2000. ”Tärkeintä on lähteminen” : ulkomailla työskennelleiden lastentarhanopettajien kokemuksia. Pro Gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. [viitattu: 09.11.2011]. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/18144>

Koskimies H, & Mutikainen, H-K. 2008. Maahanmuuttajat terveydenhuollon asiakkaina. Opinnäytetyö. Stadia: Helsingin ammattikorkeakoulu. [Viitattu: 22.10.2011.] Saatavissa: <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/37374/stadia-1205762091-7.pdf?sequence=1>

Kultanen, M-L 2007. Ulkoasiainministeriö. Ulkoministeriön kehitysviestintä. Itä-Afrikan lapset kärsivät hyväksikäytöstä. [viitattu 12.01.2012]. Saatavissa: <http://formin.finland.fi/Public/Print.aspx?contentid=103888&nodeid=15316&culture=fi-FI&contentlan=1>

Kurki, L. & Nivala, E. (toim.) 2006. Hyvä ihminen ja kunnan kansalainen - Johdatus kansalaisuuden sosiaalipedagogikkaan. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Melkas, J. 2000. Inhimillisen kehityksen mittaus. Tilastokeskus. Tuotteet ja Palvelut. Lehdet. Tietoaika. [viitattu: 18.11.2011]. Saatavissa: http://www.stat.fi/tup/tietoaika/tilaajat/ta_04_02_melkas.html

Nakurun Lapset ry 2008. Nakurussa elämä muuttui turvapaikasta silmittömään väkivaltaan. Tiedote 28.01.2008. [viitattu: 21.11.2011]. Saatavissa: <http://www.nakurunlapset.fi/documents/NAKURUtiedote280108.pdf>

Nakurun Lapset ry 2010. Toimintakertomus. Esite.

Nakurun Lapset ry 2011. Yhdistys ja Toiminta. [viitattu: 15.09.2011]. Saatavissa: http://www.nakurunlapset.fi/yhdistys_ja_toiminta

Nyström, S. 2004. Uralla eteenpäin - kansainvälinen harjoittelu asiantuntijaksi kehittymisen ja työllistymisen näkökulmista. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yh-

teistyön keskus CIMO. Julkaisusarja: CIMO Publications. Julkaisun numero: 3/2004. [viitattu: 07.11.2011]. Saatavissa: http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/15459_uralla_eteenpain_CP.pdf

Pohjola, S. 2009. CIMO ja työ- ja elinkeinoministeriö. Suuntana Maailma. Libris. Opas.

Ropponen, M. 2011. Kokemusasiantuntijuus kehittämisen välineenä Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin psykiatrian toiminta-alueella. Pro Gradu – tutkielma. Vaasan yliopisto. Filosofinen tiedekunta. [viitattu: 24.01.2012]. Saatavissa: <http://www.pohjanmaahanke.fi/Default.aspx?id=477741>

Tilastokeskus 2011. Etusivu. Tuotteet ja palvelut. Suomi lukuina. Väestö. [viitattu: 10.11.2011.] Saatavissa: http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html

Ulkoasianministeriö 2012. Etusivu. Palvelut. Matkustaminen. Matkustustiedotteet. Matkustustiedotteet maittain. Kenia: matkustajatiedote. [viitattu: 02.01.2011]. Saatavissa: <http://formin.finland.fi/Public/Print.aspx?contentid=66226&nodeid=15735&culture=fi-FI&contentlan=1>

Ulkoasiainministeriö 2011a. global.finland. Etusivu. Maat. Pitkäaikaiset yhteistyömaat. Kenia. Kehityksen haasteet. Lähes puolet kenialaisista elää köyhydessä. [viitattu 21.11.2011]. Saatavissa: <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=32320&contentlan=1&culture=fi-FI>

Ulkoasianministeriö 2011b. Kehityspoliittikka. Yhteistyömaat ja –alueet. Pääkumppanimaat. Kenia. [viitattu: 25.11.2011]. Saatavissa:

<http://formin.finland.fi/Public/default.aspx?contentid=66573>

Ulkoasianministeriö 2011c. Kenian raskas poliittinen kevät. Ajankohtaista. Raportit, 28.6.2011. Suomen suurlähetystö, Nairobi. [viitattu 21.11.2011]. Saatavissa:

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=223971>

YK:n kehitysohjelma UNDP, 2010. Tiivistelmä. Inhimillisen kehityksen raportti 2010. 20 -vuotisjuhlajulkaisu. Kansojen todellinen varallisuus. Polkuja inhimilliseen kehitykseen. [viitattu: 18.11.2011]. Saatavissa:

<http://www.undp.fi/assets/Inhimillisen-kehityksen-raportit/HDR-2010-Summary-Finnish.pdf>

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Väestöliitto 2011. Väestöliiton etusivu. Tieto ja tutkimus. Tietoa ja linkkejä. Tilastotietoa. Maahanmuuttajat. Maahanmuuttajien määrä. [viitattu: 15.10.2011.]

Saatavissa:

http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/tietoa_ja_linkkeja/tilastotietoa/maahanmuuttajat/maahanmuuttajien-maara/

Wistuba, V. 2011. Mitä kehitysyhteistyö on ja mihin sitä tarvitaan? maailmantalous.net. Kehitys. [viitattu: 16.12.2011]. Saatavissa:

<http://www.maailmantalous.net/?q=fi/node/85>

LITTEET